

Οικονομικός Αλφαριθμητισμός
για Παιδιά

Οι περιπέτειες του Ροβινσώνα
— ΒΙΒΛΙΟ 3

Τα ροζ κοχύλια

Η συνέχεια της ιστορίας «Ο Ροβινσώνας και ο Παρασκευάς»

Οικονομικός Αλφαριθμητισμός για Παιδιά

6-9 ΕΤΩΝ

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΟ ΒΙΒΛΙΟ

Τα ροζ κοχύλια

Η συνέχεια της ιστορίας «Ο Ροβινσώνας και ο Παρασκευάς»

ΟΙ ΗΡΩΕΣ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

Ο Ροβινσώνας, ένας ναυτικός που ζει σε ένα νησί και ψαρεύει με το δίχτυ του

Ο Παρασκευάς, ένας θαρραλέος θαλασσοπόρος και ο καλύτερος σκαρφαλωτής του νησιού

Ο Ζαχαρίας, ο φλύαρος πράσινος παπαγάλος με το κόκκινο κεφάλι

Η Μάλου, φίλη του Παρασκευά, που φτιάχνει πήλινα κανάτια

Η Λάνι, η κόρη της, που πλέκει ψάθες πιο γρήγορα από όλους

Ο Τίκο, που φτιάχνει βάρκες και κουπιά

Τι κάνεις όταν θέλεις ένα κανάτι, αλλά αυτή που φτιάχνει τα κανάτια δε θέλει τα ψάρια σου; Στο νησί του Ροβινσώνα ήρθαν καινούργιοι φίλοι, και οι ανταλλαγές έγιναν ένα μεγάλο μπέρδεμα. Όσπου βρέθηκαν τα μικρά ροζ κοχύλια.

Θυμάστε τον Ροβινσώνα, τον Παρασκευά και τον Ζαχαρία; Στο τέλος της προηγούμενης ιστορίας, ο Παρασκευάς τούς μίλησε για τους φίλους του στο μακρινό του νησί. Τώρα έρχονται κι αυτοί! Η ιστορία είναι φανταστική, όμως κάπως έτσι γεννήθηκε το χρήμα σε πολλά μέρη του κόσμου.

ΕΝΑ ΠΡΩΙ

Πανιά στον ορίζοντα!

Ένα πρωί, ο Ζαχαρίας κρώζει από ένα κλαδί φοίνικα: «Πανιά! Τρία πανιά στον ορίζοντα!» Τρία κανό πλησιάζουν την ακτή, φορτωμένα με πήλινα κανάτια, ψάθες και εργαλεία. Ο Παρασκευάς τρέχει στα ρηχά και χοροπηδά από χαρά. «Είναι οι φίλοι μου από το νησί μου! Ήρθαν να ζήσουν κι αυτοί εδώ!»

Πρώτη πατά στην άμμο η Μάλου, που φτιάχνει πήλινα κανάτια. Πίσω της έρχεται η κόρη της, η Λάνι, που πλέκει ψάθες πιο γρήγορα από όλους. Τελευταίος βγαίνει ο Τίκο, που φτιάχνει βάρκες και κουπιά. «Καλώς ήρθατε!» φωνάζει ο Ροβινσώνας. Κι ο Ζαχαρίας κρώζει: «Τόσοι καινούργιοι φίλοι!»

ΤΗΝ ΙΔΙΑ ΜΕΡΑ

Ο Ροβινσώνας θέλει ένα κανάτι

Ο Ροβινσώνας κουβαλά νερό από την πηγή μέσα σε μισές καρύδες, και το μισό χύνεται στον δρόμο. Όταν βλέπει τα κανάτια της Μάλου, τα μάτια του λάμπουν. «Τι ωραίο κανάτι! Σου δίνω τρία ψάρια γι' αυτό. Θέλεις;»

Η Μάλου χαμογελά, αλλά κουνάει το κεφάλι της. «Ευχαριστώ, αλλά τρώγαμε ψάρια κάθε μέρα σε όλο το ταξίδι! Δε θέλω άλλα ψάρια. Θέλω ένα καινούργιο κουπί. Το δικό μου έσπασε στο ταξίδι.» Ο Ροβινσώνας ξύνει το κεφάλι του. Κουπιά δεν ξέρει να φτιάχνει.

ΟΛΟ ΤΟ ΑΠΟΓΕΥΜΑ

Γύρω γύρω όλο το νησί

Ο Ροβινσώνας παίρνει τα ψάρια του και ξεκινά. Ο Τίκο φτιάχνει κουπιά, αλλά δε θέλει ψάρια· θέλει μια ψάθα για να κοιμάται. Η Λάνι πλέκει ψάθες, αλλά ούτε αυτή θέλει ψάρια· θέλει καρύδες. Κι ο Παρασκευάς, που μαζεύει τις καρύδες; «Ψάρια; Μου έδωσες έξι σήμερα το πρωί!» γελά από την κορυφή του φοίνικα.

Ως το απόγευμα, ο Ροβινσώνας έχει γυρίσει όλο το νησί. Το κανάτι είναι ακόμα στο ράφι της Μάλου, και τα ψάρια του... έχουν αρχίσει να μυρίζουν. Ο Ζαχαρίας πετά δίπλα του και κάνει μια γκριμάτσα: «Πφφ! Αυτά τα ψάρια δεν περιμένουν κανέναν!»

ΤΟ ΙΔΙΟ ΒΡΑΔΥ

Ένα μεγάλο μπέρδεμα

Το βράδυ, γύρω από τη φωτιά, όλοι έχουν το ίδιο πρόβλημα. Ο Τίκο κουβαλούσε όλη μέρα ένα βαρύ κουπί, και ακόμα δεν έχει ψάθα. Ο Παρασκευάς σκόνταψε σε μια ρίζα, και οι καρύδες του πετάχτηκαν από το καλάθι. «Τι μπέρδεμα! Χειρότερο κι από κουβάρι!» κρώζει ο Ζαχαρίας, που έχει μπερδευτεί σε ένα κομμάτι σπάγκο.

Η Λάνι παίζει με το κολιέ της, από μικρά ροζ κοχύλια που λάμπουν στη φωτιά. «Τι όμορφο!» λέει η Μάλου. «Για ένα τέτοιο κολιέ θα έδινα το καλύτερό μου κανάτι.» «Κι εγώ θα ήθελα μερικά, για να στολίσω την πλώρη της βάρκας μου», λέει ο Τίκο. Ο Ροβινσώνας τούς κοιτάζει σκεπτικός.

ΤΗΝ ΕΠΟΜΕΝΗ ΜΕΡΑ, ΤΟ ΜΕΣΗΜΕΡΙ

Η Λάνι πεινάει

Την επόμενη μέρα το μεσημέρι, η Λάνι πεινάει, και σήμερα έχει μεγάλη όρεξη για ψάρι. «Θέλω τρία ψάρια», λέει στον Ροβινσώνα. «Να σου δώσω μια ψάθα;» «Ευχαριστώ, Λάνι, αλλά έχω ήδη ψάθα.» Η Λάνι σκέφτεται λίγο κι ανοίγει τη χούφτα της: «Τότε θέλεις τρία ροζ κοχύλια;»

Ο Ροβινσώνας δε θέλει να φορέσει κολιέ. Θυμάται όμως τι είπε η Μάλου δίπλα στη φωτιά. «Θέλω!» λέει. «Όχι για μένα, αλλά ξέρω κάποια που τα θέλει πολύ.» Δίνει στη Λάνι τρία ψάρια και βάζει τα κοχύλια στο σακουλάκι του.

ΛΙΓΟ ΑΡΓΟΤΕΡΑ

Επιτέλους, κανάτι!

Ο Ροβινσώνας τρέχει στη Μάλου. «Σου δίνω τρία ροζ κοχύλια για το κανάτι. Θέλεις;» «Θέλω!» λέει η Μάλου, και περνά αμέσως τα κοχύλια σε μια κλωστή. Ο Ροβινσώνας γεμίζει το κανάτι του στην πηγή και γυρίζει χωρίς να χύσει ούτε σταγόνα.

Ο Ζαχαρίας κάθεται στο χερούλι του κανατιού και μετράει με το φτερό του: «Τα ψάρια έγιναν κοχύλια, και τα κοχύλια έγιναν κανάτι! Δηλαδή... τα ψάρια σου έγιναν κανάτι!» «Ακριβώς», γελά ο Ροβινσώνας. «Και τα ψάρια μου τα έφαγε η Λάνι, που τα ήθελε.»

ΣΤΟΝ ΜΑΚΡΙΝΟ ΥΦΑΛΟ

Βουτιά στον ύφαλο

Από πού έρχονται τα ροζ κοχύλια; Η Λάνι και ο Παρασκευάς πάνε τον Ροβινσώνα στον μακρινό ύφαλο, στην άλλη άκρη του νησιού. Βουτάνε στα βαθιά, καθαρά νερά, ανάμεσα σε κοράλλια και χρωματιστά ψαράκια. Τα ροζ κοχύλια κρύβονται κάτω από τις πέτρες, και είναι λίγα.

Ψάχνουν όλο το πρωί και βρίσκουν μόνο μια χούφτα. «Γι' αυτό τα θέλουν όλοι», λέει η Λάνι. «Είναι όμορφα, δε σπάνε εύκολα, δε χαλάνε ποτέ, και δεν τα βρίσκεις όπου κι αν σκύψεις.» Ο Ζαχαρίας γυρίζει ένα στο ράμφος του: «Σαν μικρό ροζ αυγουλάκι!»

ΜΕΡΑ ΜΕ ΤΗ ΜΕΡΑ

Κοχύλια για όλα

Σύντομα όλοι κάνουν το ίδιο. Η Μάλου δίνει κανάτια για κοχύλια, και όταν μαζεύει έξι, παίρνει με αυτά ένα καινούργιο κουπί από τον Τίκο. Ο Τίκο δίνει τα δύο στη Λάνι για μια ψάθα. Η Λάνι δίνει ένα στον Παρασκευά για καρύδες. «Γιατί παίρνεις κοχύλια, αφού δε φοράς κολιέ;» ρωτά ο Ζαχαρίας. «Επειδή ξέρω ότι όλοι οι άλλοι θα τα πάρουν από μένα», απαντά ο Παρασκευάς.

Κανείς δεν είπε «από σήμερα πληρώνουμε με κοχύλια». Κανείς δεν έδωσε διαταγή. Ο καθένας το ανακάλυψε μόνος του, μία ανταλλαγή τη φορά.

ΕΝΑ ΑΠΟΓΕΥΜΑ

Γιατί όχι ψάρια;

Ένα απόγευμα, ο Ζαχαρίας παίζει τον δάσκαλο. Βάζει στη σειρά στην άμμο ένα ψάρι, μια καρύδα, μια ψάθα κι ένα ροζ κοχύλι. «Το ψάρι μυρίζει ως το βράδυ. Η καρύδα είναι βαριά και κυλάει μακριά. Και την ψάθα δεν μπορείς να την κόψεις στη μέση, όταν θέλεις κάτι μικρό.»

«Και το ροζ κοχύλι;» ρωτά η Λάνι. «Είναι ελαφρύ, δε χαλάει ποτέ, χωράει σε ένα σακουλάκι και μετριέται εύκολα: ένα, δύο, τρία!» λέει ο Ζαχαρίας. «Για κάτι μικρό δίνεις ένα, για κάτι μεγάλο δίνεις πολλά.»

ΤΟ ΕΠΟΜΕΝΟ ΠΡΩΙ

Τα άσπρα κοχύλια του Ζαχαρία

Ο Ζαχαρίας έχει μια πονηρή ιδέα. Γεμίζει ένα καλάθι με άσπρα κοχύλια από την αμμουδιά και το σέρνει ως τον Παρασκευά. «Σου δίνω όλα αυτά τα κοχύλια για όλες σου τις μπανάνες!»

Ο Παρασκευάς βάζει τα γέλια. «Όχι, ευχαριστώ, Ζαχαρία! Άσπρα κοχύλια υπάρχουν παντού. Ένα καλάθι το γεμίζω κι εγώ σε λίγη ώρα. Για τα ροζ πρέπει να βουτάς όλο το πρωί, για να βρεις λίγα.» Ο Ζαχαρίας κατεβάζει τα φτερά του, κι ο Παρασκευάς τού χαρίζει μια μπανάνα.

ΛΙΓΕΣ ΜΕΡΕΣ ΑΡΓΟΤΕΡΑ

Πόσα κοχύλια;

Τώρα όλοι ξέρουν πόσα κοχύλια δίνουν για κάθε πράγμα. Για ένα ψάρι, ένα κοχύλι. Για μια ψάθα, δύο. Για ένα κανάτι, τρία. Για ένα κουπί, έξι. «Δηλαδή ένα κουπί αξίζει όσο δύο κανάτια, ή όσο έξι ψάρια!» λέει η Λάνι, μετρώντας στα δάχτυλά της. Πριν, κανείς δεν μπορούσε να το βρει τόσο εύκολα.

Κι υπάρχει κι άλλο: τα κοχύλια δε χαλάνε. Ο Ροβινσώνας φυλάει μερικά σε ένα μικρό πήλινο δοχείο, για αργότερα. «Τα ψάρια δεν περιμένουν», λέει. «Τα κοχύλια όμως περιμένουν όσο θέλω.»

ΕΝΑ ΒΡΑΔΥ ΜΕ ΦΕΓΓΑΡΙ

Γιορτή με το φεγγάρι

Ένα βράδυ με φεγγάρι, κάνουν όλοι μαζί γιορτή στην αμμουδιά. Ο Ροβινσώνας βάζει νερό από το καινούργιο του κανάτι, ο Τίκο κάθεται στην καινούργια του ψάθα, κι η Μάλου έχει πλέξει ροζ κοχύλια στα μαλλιά της. «Ποιος αποφάσισε ότι θα πληρώνουμε με ροζ κοχύλια;» ρωτά ο Ζαχαρίας. «Ο Ροβινσώνας; Ο Παρασκευάς;»

«Κανείς!» γελά η Λάνι. «Ο καθένας μας τα πήρε, επειδή ήξερε ότι θα τα έπαιρναν κι οι άλλοι.» Ο Τίκο δείχνει τον λόφο πάνω από την αμμουδιά. «Αύριο θα αρχίσω να χτίζω εκεί πάνω τη δική μου καλύβα», λέει. Κι ο Ζαχαρίας κρώζει: «Κι εγώ θέλω φωλιά! Πόσα κοχύλια κάνει μια φωλιά;» Και γελούν όλοι κάτω από το φεγγάρι.

Τέλος

Το δίδαγμα

Στην αρχή, κάθε ανταλλαγή ήταν δύσκολη. Ο Ροβινσώνας είχε ψάρια, αλλά η Μάλου δεν ήθελε ψάρια. Ο καθένας έψαχνε κάποιον που να έχει αυτό που ήθελε και να θέλει αυτό που είχε, και τις περισσότερες φορές δεν έβρισκε κανέναν.

Ύστερα βρήκαν κάτι που το ήθελαν σχεδόν όλοι: τα ροζ κοχύλια. Ήταν ελαφριά, δε χαλούσαν ποτέ, μετριόνταν εύκολα και δύσκολα τα έβρισκες. Ο καθένας τα έπαιρνε, ακόμα κι όταν δεν τα χρειαζόταν, επειδή ήξερε ότι θα τα δέχονταν κι οι άλλοι. Έτσι γεννήθηκε το χρήμα του νησιού. Κανείς δεν το αποφάσισε και κανείς δεν το διέταξε. Γεννήθηκε από τις ανταλλαγές τους, μία μία.

Την επόμενη φορά που θα ανταλλάξεις κάτι με έναν φίλο, θυμήσου τα ροζ κοχύλια του νησιού: το καλό χρήμα δεν το επινοεί κάποιος αρχηγός. Το διαλέγουν οι ίδιοι οι άνθρωποι, μία ανταλλαγή τη φορά.

Για τους μεγάλους: πηγές και περισσότερη μελέτη

ΑΠΟ ΠΟΥ ΠΡΟΕΡΧΕΤΑΙ ΚΑΘΕ ΣΕΛΙΔΑ

- **Σελίδα 1, «Πανιά στον ορίζοντα!»:** Carl Menger, «Για την προέλευση του χρήματος», ενότητα III
- **Σελίδα 2, «Ο Ροβινσώνας θέλει ένα κανάτι»:** Murray N. Rothbard, «Τί έχει Κάνει η Κυβέρνηση στα Χρήματά μας;», κεφ. 1, ενότητα 2, §1
- **Σελίδα 3, «Γύρω γύρω όλο το νησί»:** Murray N. Rothbard, «Τί έχει Κάνει η Κυβέρνηση στα Χρήματά μας;», κεφ. 1, ενότητα 3, §2
- **Σελίδα 4, «Ένα μεγάλο μπέρδεμα»:** Murray N. Rothbard, «Τί έχει Κάνει η Κυβέρνηση στα Χρήματά μας;», κεφ. 1, ενότητα 2, §1
- **Σελίδα 5, «Η Λάνι πεινάει»:** Murray N. Rothbard, «Τί έχει Κάνει η Κυβέρνηση στα Χρήματά μας;», κεφ. 1, ενότητα 3, §2
- **Σελίδα 6, «Επιτέλους, κανάτι!»:** Carl Menger, «Για την προέλευση του χρήματος», ενότητα VI
- **Σελίδα 7, «Βουτιά στον ύφαλο»:** Murray N. Rothbard, «Τί έχει Κάνει η Κυβέρνηση στα Χρήματά μας;», κεφ. 1, ενότητα 3, §4
- **Σελίδα 8, «Κοχύλια για όλα»:** Carl Menger, «Για την προέλευση του χρήματος», ενότητα VI
- **Σελίδα 9, «Γιατί όχι ψάρια;»:** Murray N. Rothbard, «Τί έχει Κάνει η Κυβέρνηση στα Χρήματά μας;», κεφ. 1, ενότητα 3, §3
- **Σελίδα 10, «Τα άσπρα κοχύλια του Ζαχαρία»:** Murray N. Rothbard, «Τί έχει Κάνει η Κυβέρνηση στα Χρήματά μας;», κεφ. 1, ενότητα 3, §3
- **Σελίδα 11, «Πόσα κοχύλια;»:** Murray N. Rothbard, «Τί έχει Κάνει η Κυβέρνηση στα Χρήματά μας;», κεφ. 1, ενότητα 4, §1
- **Σελίδα 12, «Γιορτή με το φεγγάρι»:** Carl Menger, «Για την προέλευση του χρήματος», ενότητα IX

- **Το δίδαγμα:** Carl Menger, «Για την προέλευση του χρήματος», ενότητα VI · Murray N. Rothbard, «Τί έχει Κάνει η Κυβέρνηση στα Χρήματά μας;», κεφ. 1, ενότητα 3, §2 · Murray N. Rothbard, «Τί έχει Κάνει η Κυβέρνηση στα Χρήματά μας;», κεφ. 1, ενότητα 3, §3 · Carl Menger, «Για την προέλευση του χρήματος», ενότητα IX

ΓΙΑ ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΗ ΜΕΛΕΤΗ

- Carl Menger, «Για την προέλευση του χρήματος»: πώς οι άνθρωποι, ο καθένας για το δικό του συμφέρον, αρχίζουν να δέχονται στις ανταλλαγές τα πράγματα που δέχονται οι περισσότεροι, ώσπου ένα από αυτά γίνεται χρήμα, χωρίς συμφωνία και χωρίς νόμο (ενότητες III, VI και IX).
- Murray N. Rothbard, «Τί έχει Κάνει η Κυβέρνηση στα Χρήματά μας;», κεφ. 1: η δυσκολία της ανταλλαγής σε είδος, η έμμεση ανταλλαγή και γιατί κάποια πράγματα (ανάμεσά τους και τα κοχύλια cowrie) γίνονται χρήμα (ενότητες 2–4).

ΣΗΜΕΙΩΣΗ

Οι εικόνες είναι εικονογραφήσεις για παιδιά και η ιστορία είναι φανταστική. Ο Ροβινσώνας και ο Παρασκευάς είναι εμπνευσμένοι από τους ήρωες του Daniel Defoe (1719)· ο Ζαχαρίας, η Μάλου, η Λάνι και ο Τίκο είναι επινοημένοι. Τα ροζ κοχύλια μοιάζουν με τα κοχύλια cowrie, που οι άνθρωποι χρησιμοποιούσαν ως χρήμα για αιώνες, στην Αφρική, στην Ασία και στα νησιά του Ειρηνικού. Οι αριθμοί των κοχυλιών είναι δικοί μας, για να μετρούν εύκολα τα παιδιά. Η ιστορία ακολουθεί την εξήγηση του Carl Menger: το χρήμα δεν το επινόησε κανείς· γεννήθηκε από τις ανταλλαγές των ανθρώπων.

ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ

Από την ενότητα «Για παιδιά» του praxeologos.net.

praxeologos.net